

17 December 1993

WEDNESDAY

10:00 AM - 11:00 AM

10:00 AM
October 1
October 2
October 3
October 4

11:00 AM

11:00 AM
October 1
October 2
October 3

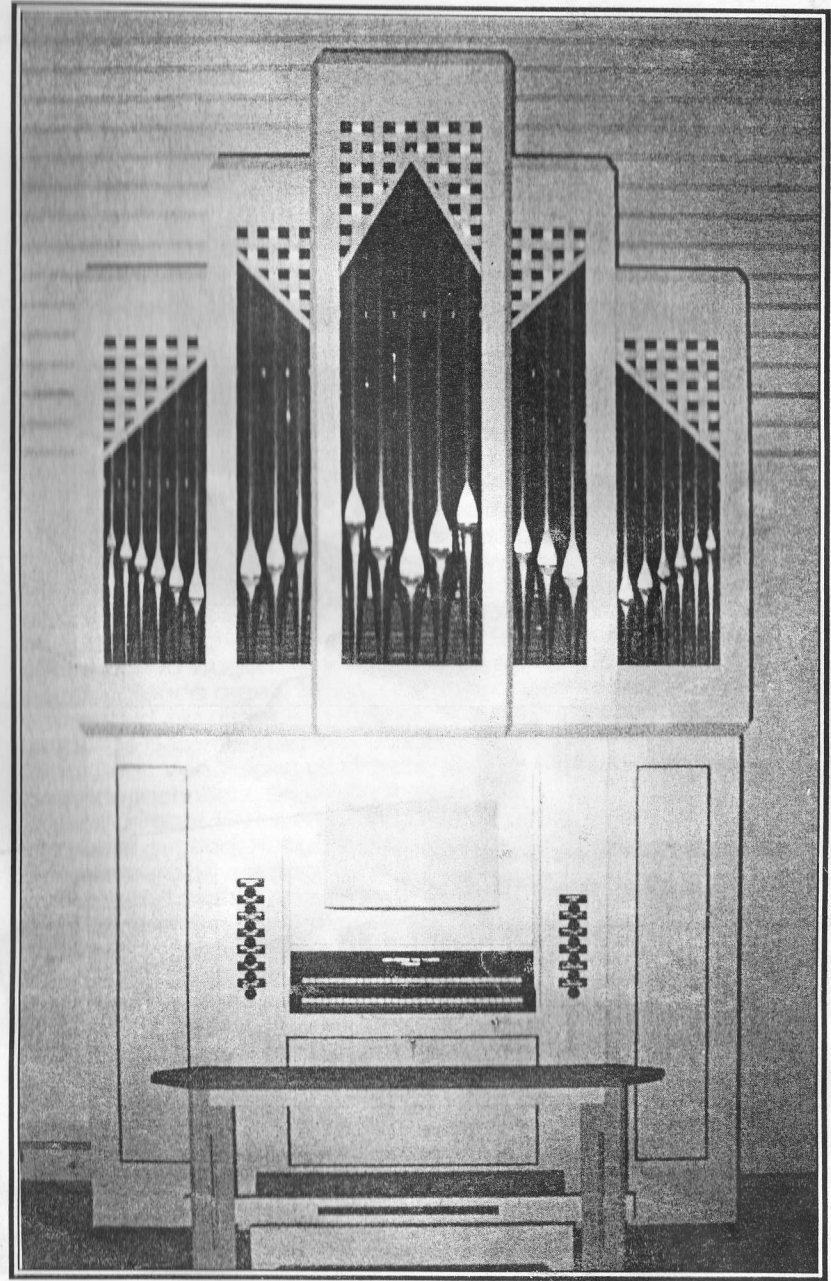
12:00 PM

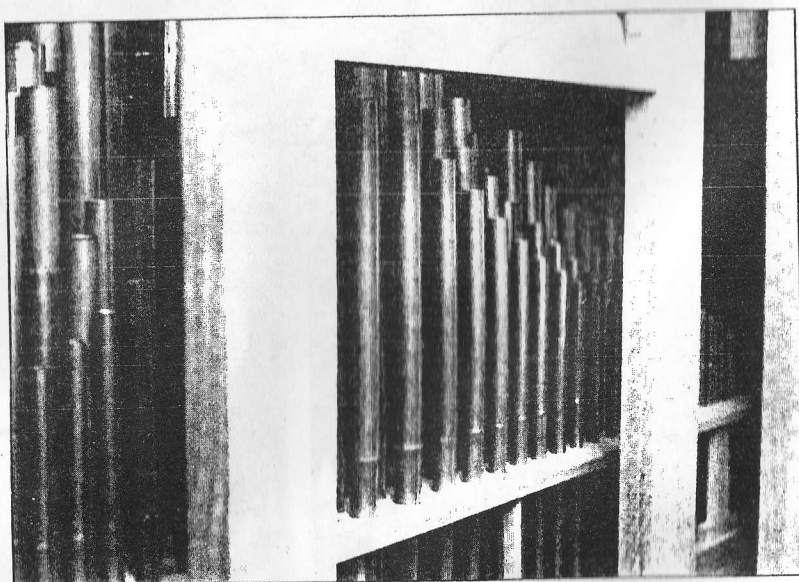
12:00 PM
October 1
October 2
October 3

1:00 PM

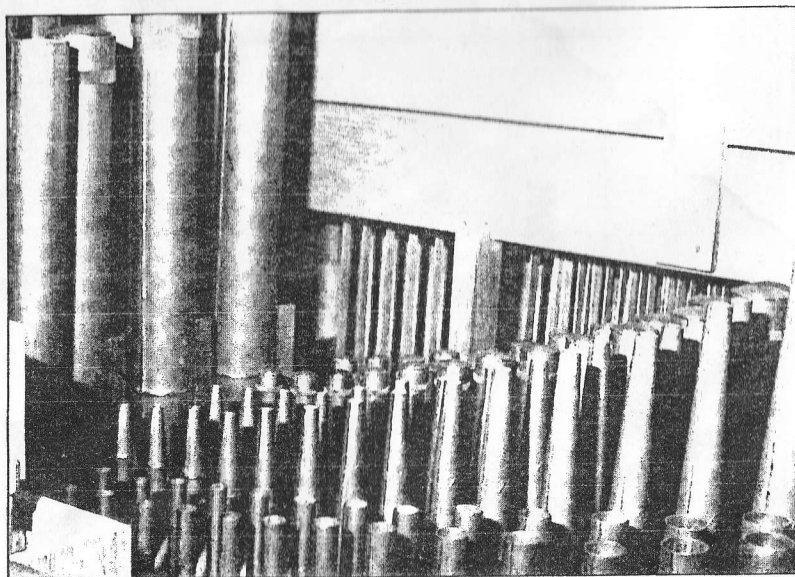
1:00 PM
October 1
October 2
October 3

Programme en informatieboekje bij de
aanrichting van een informatieboekje
vanaf van vóór de orgel in 't Munt

Het hoofdwerk

Het borstwerk

DE VOORBEREIDING

Bij de bouw van het Gereformeerd Kerkelijk Centrum "Lux Mundi" (gereed in 1991) is het feit dat in de kerkzaal een goed pijporgel diende te komen nauwelijks ter discussie geweest. Aanvankelijk is gedacht aan overplaatsing van het nog in goede staat verkerende orgel uit het oude kerkje. Dit orgel - een ballustradeorgel van De Koff uit 1921 - zou op een verhoging geplaatst moeten worden, terwijl de kas diep en de windvoorziening groot genoemd mocht worden. Een en ander stuitte op veel architectonische en technische bezwaren. Besloten werd tot verkoop van het oude orgel en over te gaan tot de bouw van een nieuw orgel.

De orgelcommissie, samengesteld uit leden van de bouwcommissie en enige toegevoegde leden t.w. de organisten de heren P. en R. de With en de heer M.H. Wilschut, koos voor het aantrekken van een gerenommeerd adviseur. Het gelukte de heer J. Jongepier uit Leeuwarden te interesseren voor het project. Deze werd in 1991 aangesteld als adviseur.

In augustus van dat jaar volgde de eerste vergadering met de architect van de kerk de heer A.A. Bos, de adviseur en de commissie. De uitgangspunten werden vastgelegd. Er werd besloten tot het maken van een orgeltocht o.l.v. de adviseur langs werken van vijf goed bekendstaande Nederlandse orgelmakers. Bij nabespreking van deze interessante tocht werd besloten offerte aan te vragen bij twee orgelmakers van de meest in de smaak vallende orgels, terwijl tevens de dispositie werd vastgesteld. Na uitgebreide beoordeling van de offertes en uitvoerige besprekingen met de betreffende bouwers bleek de firma Gebr. Van Vulpen uit Utrecht het best in staat aan de gestelde technische en muzikale eisen te voldoen.

Eind december 1991 werd aan bovengenoemde firma de opdracht gegund. Het gehele borstwerk moest echter gereserveerd blijven daar de prijs van het orgel het budget overschreed. Nadat op een kerkelijke ledenvergadering voorjaar 1992 de heer Jongepier over de muzikale aspecten van het orgel sprak en de heer Gov. Bos de financiële consequenties onder ogen bracht werd alsnog door de kerkeraad besloten het gehele werk ineens, inclusief borstwerk te laten maken.

Vele malen hebben de adviseur, de architect en de commissieleden de werkplaats van de Gebr. Van Vulpen tijdens de bouw bezocht. Talloze aspecten werden besproken en over vele details bv. aangaande afwerking en ornamentering werd gediscussieerd. Gesteld mag worden dat bij ieder bezoek aan de werkplaats en later bij de opbouw in de kerk de reeds grote bewondering voor het vakmanschap van de orgelmakers alleen maar toenam.

Een en ander heeft tot resultaat gehad dat er in "Lux Mundi" een

-ultraard gezien de grootte van de kerkzaal- bescheiden orgel prijkt, echter uiterst zorgvuldig gemaakt, prachtig harmoniërend met de ruimte waarin het staat opgesteld en van een uitzonderlijk hoog muzikaal niveau.

DE ADVISEUR

Jan Jongepier (geb. 1941 te Zaandam) behaalde het staatsdiploma Orgel A in 1962. Zijn conservatoriumopleiding volgde hij bij Piet Kee van 1963 tot 1971. In dat jaar ontving hij ook de Prix d'Excellence. In 1968 won hij het improvisatieconcours te Bolsward en sinds 1970 drie keer achtereenvolgend het Internationale Improvisatieconcours te Haarlem.

Jan Jongepier trad in 1981 in dienst bij de Hervormde Gemeente te Leeuwarden als cantor-organist van de Grote of Jacobijnerkerk. Als docent was hij jarenlang verbonden aan resp. het conservatorium te Leeuwarden en Groningen.

Een belangrijk deel van zijn werk wordt ingenomen door de zorg rond de historische orgels in ons land. Hij verwierf grote faam als adviseur bij restauratie (en nieuwbouw) van orgels. Hij is auteur van diverse boeken en artikelen op het gebied van orgelhistorie en orgelbouw. Van hem verschenen vele LP's en CD's met improvisatie en literatuur.

DE ORGELMAKERS

De Firma Gebroeders van Vulpen werd in 1940 opgericht door de heren Jos van Vulpen en Rijk van Vulpen sr. Na de moeilijke oorlogsjaren kwam het bedrijf eerst rond 1950 tot grote bloei. In dat jaar werd het pand in de Ambachtsstraat te Utrecht betrokken, waar het bedrijf nog steeds gevestigd is. Hierbij werd tevens de wens verwezenlijkt een eigen gieterij te hebben. Vanaf dat moment worden alle instrumenten geheel (inclusief de pijpen) in eigen huis ontworpen en vervaardigd.

Heden wordt de directie gevormd door de heren Henk Bouwman en Rijk van Vulpen jr.

Thans is het uitgangspunt van de klank der instrumenten van de Gebr. van Vulpen gebaseerd op die van het oudhollandse orgel. Belangrijke ervaring en kennis werd hiertoe opgedaan bij restauratie van het Duyschot-orgel te Hendrik-Ido-Ambacht en het Van Deventer-orgel te Nijkerk.

Ook in het buitenland werden diverse instrumenten geleverd : o.a. voor de Dom in Bremen (Duitsland), Kromeriz (destijds Tjechoslowakije) en Valestrand (Noorwegen). Vele restauraties werden uitgevoerd : o.a. het Bätz-orgel van de Domkerk in Utrecht, het Hinsch-orgel te Leens, het Van Covelen/Hess-orgel van de Nieuwe kerk te Haarlem.

BESCHRIJVING VAN HET ORGEL

Het orgel is gemaakt in een kas van massief eikehout. Bij het ontwerp is uitgegaan van een eenvoudige hedendaagse vormgeving, waarbij de orgelmakers nauwkeurig rekening hebben gehouden met de door de architect opgegeven maximale maten. De achterzijde van het orgel is in verband met de beperkte ruimte direkt tegen een wand van de kerkzaal geplaatst. Hierdoor werd het noodzakelijk het orgel op een -nauwelijks zichtbare- verrijdbare vlonder te plaatsen, daar het instrument via de achterzijde gestemd dient te worden.

De kas is geschilderd door de organist P. de With. Er is een verftechniek toegepast die de houtnerf zichtbaar heeft gelaten. De hoofdkleur is wit, in de groeven die de panelen van het stijl- en regelwerk scheiden is rood aangebracht.

De labia van de frontpijpen zijn met bladgoud verguld. De klavieren zijn van eikehout gemaakt; de ondertoetsen bezitten een beleg.

De boventoetsen zijn van ebbenhout, evenals de bakstukken, de registerknoppen, registerplaatjes en klavierlijst. Het pedaalklavier is evenals de orgelbank vervaardigd van eikehout. De orgelbank sluit in stijl aan bij het liturgisch centrum.

Ten behoeve van de windvoorziening is in de onderkas van het orgel een grote magazijnbalg opgesteld, terwijl de windmachine in een geluiddempende kist naast het orgel is geplaatst. Het orgel heeft eiken windladen. Het hoofdwerk is achter de frontpijpen opgesteld. Direkt daaronder is het borstwerk gesitueerd.

De wellenborden zijn geheel van eiken. De abstractuur is van groen, het draadwerk is van messing. De registertractuur bestaat uit elken trekstukken en eiken sleepverbindingen, de walsen en walsarmen van vierkant staal.

Alle pijpen van hoofd- en borstwerk zijn gemaakt van lood. De subbas is vervaardigd van eikehout. De corpora der metalen pijpen zijn naar boven toe dunner uitgeschaafd. Alle conducten naar frontpijpen en afgevoerd pijpwerk zijn van lood.

Het uitgangspunt voor mensuurbeeld en factuur is gelijk aan de hoofdlijn die het werk van de orgelmakers Gebr. van Vulpen bepaalt : een klankbeeld gebaseerd op die van het oudhollandse orgel.

Bij het vaststellen van dispositie en klankbeeld stond de taak van de gemeentezangbegeleiding voorop, terwijl ook gedacht is aan vrij orgelspel binnen het kader van de eredienst.

DE DISPOSITIE

HOOFDWERK

Prestant 8' (C-Fis wijd gemensureerde Octaaf 4' in comb. met holpijp 8')

Holpijp 8'
Octaaf 4'
Quintfluit 3'
Octaaf 2'
Mixtuur 2-3 st.
Sesquialter 2 st. (vanaf a)

BORSTWERK

Gedekt 8' (C-B gecomb. met Subbas)
Spitsfluit 4'
Woudfluit 2'

PEDAAL

Subbas 16'

Koppelingen : Hoofdwark - Borstwerk (schuifkoppel)
Pedaal - Hoofdwark
Pedaal - Borstwerk

Manuaalumfang : C t/m f'''
Pedaalumfang : C t/m d'

Winddruk : 59 mm
Toonhoogte : a' = 440
Stemming : variant op Neidhardt

17 december 1993

Programma- en informatieboekje bij de overdrachtsceremonie en ingebruikname van het Van Vulpen-orgel in "Lux Mundi"